

Ergenlerde Risk Alma Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ergenlerde Risk Alma Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21208>

Özet

Ergenlerde Risk Alma Ölçeği, Binnur K?ran taraf?ndan 2002 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda geli?tirilm? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle lise ça??ndaki ergenlerin çe?itli ba?lamlarda sergiledi?i risk alma davran??lar?n?n s?kl??n? ve yo?unlu?unu ölçmek amacıyla tasarlanm??tır. Ölçeğin geli?tirildi?i orijinal çal??ma, **akran bask?s?** düzeyi farklı olan öğrencilerin risk alma e?ilimleri, sigara içme davran??lar? ve genel okul ba?ar?lar? arasındaki ilişkileri incelemeyi hedeflemiştir. Bu nedenle, ölçek sadece genel risk alma davran??n? değil, aynı zamanda sosyal ve sa?lıkla ilgili risk e?ilimlerini de de?erlendiren maddeler içermektedir. Ölçek, **ölçek geli?tirme** sürecinin bir parçası olarak, ergenlik dönemine özgü davran??sal risk faktörlerini tanımlamakta önemli bir rol oynamaktadır.

Ölçek, ergenlerin davran??sal ve duygusal geli?imlerini anlamak isteyen araştırmacılar ve eğitimciler için önemli bir kaynaktır. Ölçeğin geli?tirilmesi, Türk kültürüne ve eğitim sistemine özgü risk alma dinamiklerini dikkate alm??tır.

Anahtar Kelimeler

Risk Alma, Ergenlik, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Araç, Akran Bask?s?, Davran??sal Risk, Doktora Tezi.

Yazarlar

Binnur K?ran

Amaç

Ergenlerde Risk Alma Ölçeği'nin temel amacı, ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin risk alma davran??lar?nı sistematik ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Ölçek, ergenlik dönemine özgü olan, potansiyel olarak zararlı sonuçlar doğurabilecek davran??lar?n (örneğin, tehlikeli sporlar, madde kullanımı, kurallara uymama) düzeyini belirlemeye odaklanm??tır. Bu ölçüm, hem bireysel farklılıklar? tespit etmeye hem de riskli davran??lar?n altında yatan psikososyal faktörleri araştırmaya olanak tanır.

Ölçek, özellikle **akran bask?s?** gibi çevresel de?işkenlerin, bireyin risk alma e?ilimi üzerindeki etkisini incelemek üzere geli?tirilmştir. Bu bağlamda, ölçeğin bulguları, riskli davran??lar? önleme programları ve rehberlik hizmetlerinin etkinliğini artırmak için kritik bilgiler sunar.

Yapı

Ölçek, psikolojide merkezi bir kavram olan **risk alma** (Risk Alma) davran??nı ölçmektedir. Risk

alma, bireyin potansiyel olarak olumsuz sonuçlar doğurabilecek eylemlere girişme istekliliği olarak tanımlanır. Ergenlik döneminde bu yapı, genellikle dürtüsellik, yenilik arayışı ve düşük risk algısı ile ilişkilidir. Kuran'ın (2002) çalışması bakımından, yapı muhtemelen çok boyutludur ve şunlar içerebilir:

Sosyal Riskler (otoriteye karşı gelme, kural ihlalleri).

Sağlık Riskleri (sigara, alkol veya madde kullanımı).

Akademik Riskler (sınavlara hazırlanmama, okuldan kaçma).

Geliştirme aşamasında, bu boyutların ergenlerin yaşam alanlarındaki farklı risk eğilimlerini kapsaması hedeflenmiştir. Ölçek, bu yapısal boyutlar üzerinden ergenlerin risk alma profilini çökertmeyi amaçlar.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal kaynak özetinde geçerlik bilgisine dair spesifik bir veri ("") bulunmamaktadır. Ancak bir doktora tezi kapsamında geliştirilen **psikometrik** bir araç olması nedeniyle, kapsamlı geçerlik çalışmaları yapıldıysa varsayılmaktadır. Bu çalışmalar tipik olarak şunları içerir:

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin, teorik olarak ölçmesi beklenen risk alma yapısını ne derece doğru ölçtüğünün belirlenmesi (genellikle Faktör Analizi ile).

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin, risk alma davranışının tüm ilgili alanları temsil edip etmediğinin uzman görüşleri ile değerlendirilmesi.

Ölçüt Geçerliliği: Ölçek puanlarının, sigara içme davranışı veya okul başarısı gibi diğer ölçütlerle (Kuran'ın tezinde incelenen değişkenler) tutarlılığının incelenmesi.

Geçerlik bulgularının detayları için, araştırmacıların Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde bulunan 2002 tarihli doktora tezine başvurması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin orijinal kaynak özetinde güvenirlik bilgisine dair spesifik bir veri ("") bulunmamaktadır. Ancak **ölçek geliştirme** sürecinin temel adımlarından biri olarak, güvenirliğin birden fazla yöntemle test edildiği kabul edilmektedir. Beklenen güvenirlik analizleri şunlardır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Maddelerin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması. Yüksek bir katsayı, maddelerin aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğinin belirlenmesi.

Bu güvenirlik katsayıları, ölçeğin kullanımdan elde edilen puanların istikrarlı ve hatasız

olduğunu kanıtlaması beklenir. Detaylı güvenilirlik değerleri, Kızan (2002) tarafından hazırlanan doktora tezinde yer almaktadır.

Faktör Analizi

Ergenlerde Risk Alma Ölçeği'nin geliştirme sürecinde, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak için kritik öneme sahiptir.

Genellikle, bu tür yeni geliştirilen araçlarda Keşfedici Faktör Analizi (KFA) uygulanır. KFA sonuçları, ölçeğin alt boyutlarını (örneğin, Sosyal Risk, Sağık Riski) ve her bir maddenin ait olduğu boyutu tanımlar. Bu analiz, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu olup olmadığını da test eder. Ölçeğin kaç faktörden oluştuğu ve bu faktörlerin açıklanan varyans yüzdesi, tezin metodoloji bölümünde detaylı olarak sunulmuştur.

Araç

Test Tipi: Geliştirme (Yeni bir araç olarak tasarlanmıştır).

Format: Büyük olasılıkla Likert tipi derecelendirme ölçeği (Örneğin, "Hiç uygun değil"den "Tamamen uygun"a kadar 4 veya 5 seçenekli). Orijinal derecelendirme bilgisi kaynaktan belirtilmemiştir ("-").

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ergenler (Öğrenciler).

Yaş Grubu: Ortaöğretim öğrencileri (Genellikle 14-18 yaş aralığı).

Popülasyon Detayları: Akran baskısı düzeyi farklı olan lise öğrencileri örnekleminde uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemi ile bireysel veya grup uygulaması şeklinde gerçekleştirilir.

Anahtar Kelimeler

Lise Öğrencileri, Psikometri, Sosyal Risk, Sağık Riski, Akran Etkisi, Doktora Tezi, Binnur Kızan.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Tez savunma kurumu).

Yazın, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin geliştirme yılı **2002**'dir (Tezin tamamlandığı yılı).

Ölçek, akademik bir tez çalışması kapsamında geliştirildiği için, ticari kullanım için telif hakkı korumasına tabi olabilir. Ölçeğin araştırma veya klinik amaçlarla kullanımı için yazar Binnur Kuran'dan ve/veya Gazi Üniversitesi'nden izin alınması gerekebilir. Ölçeğin kullanıma dair spesifik ücret bilgisi mevcut değildir.

Kaynaklar

Ölçeğin geliştirildiği birincil kaynak aşağıdadır:

Kuran, B. (2002). *Akran baskısı düzeyi farklı olan öğrencilerin risk alma, sigara içme davranışları ve okul başarıları'nın incelenmesi*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ergenlerde Risk Alma Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, bu akademik ölçek giriğinde kamuya açık olarak sunulmamıştır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme talimatları, yalnızca Binnur Kuran'ın 2002 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sunduğu doktora tezinin ekler bölümünde bulunabilir.